

VERSLAG

Vergadering Ledenraad op 28 maart 2018
Locatie Pakhuis de Zwijger, Amsterdam

Aanwezig:
Ledenraad Jan Bakers, Cees Brandjes, Hugo de Clercq, Ingrid Douwes, Rogier Groeneveld, Micha de Haas, Marc Ibelings, Adriaan Mout, Siebold Nijenhuis, Roy Plevier, Pieter Roza, Marie-Jeanne Sas, Erik van Scheijndel, Christel Smeets, Svetla Stefanova, Wolbert Vroom, Maaïke Westinga en Anna Zinkweg.
Bestuur Sjoekie de Bijl Nachenius, Joost Ector, Maartje Luisman (voorzitter), Maarten Polkamp en Roger Tan (vanaf agendapunt 5).
Bureau Joep Habets (secretaris), Wilma Jansen, Mark Oldengarm, Katelijne Prinsenbergh, Fred Schoorl.
Gast Anthea Vlasman.

Afwezig:
Ledenraad Dineke Dijk, Menno Kooistra, Marco Romano, en Trudy de Vroomen.

Bestuur Koen Arts, Oscar Vos en Nathalie de Vries.

1

Opening

De vice-voorzitter van de BNA, Maartje Luisman, opent de vergadering. Zij vervangt Nathalie de Vries die wegens verblijf in het buitenland is verhinderd.

Er zijn om uiteenlopende redenen meer afmeldingen, zowel van ledenraadsleden als leden van het bestuur.

Dineke Dijk trekt zich terug als ledenraadslid. De vergaderingen op woensdag leveren voor haar onoverkomelijke agendaproblemen op.

Luisman, stelt Anthea Vlasman – Boeijen aan de ledenraadsleden voor. Zij is de opvolger van Habets, die per 1 mei 2018 wegens het bereiken van de aow-gerechtigde leeftijd de BNA gaat verlaten.

2

Ingekomen post en mededelingen

BNA Live

Voorzitter en directeur hebben hun jaarlijkse ronde door het land gemaakt om de dialoog met de leden aan te gaan. Het zijn zes goede bijeenkomsten geweest. De opkomst was wisselend.

Evaluatie beroepsservaringperiode

Binnenkort wordt de toezending aan de Tweede Kamer (en de publicatie) verwacht van het evaluatierapport over de beroepsservaringperiode. Bij de tweede herziening van de Wet op de architectentitel, waarbij de beroepsservaringperiode is ingevoerd, heeft de Tweede Kamer om een evaluatie gevraagd. Het rapport is al enige tijd klaar, maar de openbaarmaking is vertraagd omdat de Wet op de architectentitel als beleidsonderwerp is verplaatst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Rijksdienst en Wonen naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Overigens weten we uit een presentatie van het concept-rapport dat er positief wordt geoordeeld over de beroepsservaringperiode, in het bijzonder door de architectenbureaus.

Titelbescherming interieurarchitecten

Ruim anderhalf jaar geleden is in het Actieplan Gereguleerde Beroepen door het toenmalige kabinet een onderzoek aangekondigd over nut en noodzaak van de bescherming van de titel interieurarchitect. BNI, BNO en BNA, die alle drie interieurarchitecten in hun gelederen hebben, zijn in de lobby op dit onderwerp gezamenlijk opgetrokken. Om veel redenen (consumentenbescherming, maatschappelijke profilering, kwaliteitsverbetering, precedentwerking, veranderende bouwopgave, export van architectendiensten, integriteit titelwet et cetera) wordt afschaffing van de titelbescherming onwenselijk beschouwd. Ook het College van Rijksadviseurs (met name de Rijksbouwmeester) en het directoraat Kunsten en Media van het ministerie van O, C en W hebben zich voor handhaving uitgesproken.

De minister van O.C & W heeft onlangs in een brief van de voorzitters van BNI, BNO en BNA laten weten dat de titelbescherming voor interieurarchitecten wordt gehandhaafd.

Samenwerking PEP en BNA

PEP en BNA gaan innig samenwerken bij de uitvoering van de beroepservaringperiode. Voor PEP zijn professionalisering van de organisatie en meer waarborgen voor continuïteit belangrijke overwegingen om de samenwerking aan te gaan. Voor BNA zijn het contact met de nieuwe generaties architecten en de mogelijkheden die samenwerking biedt voor ontwikkeling van belang. Het komende half jaar krijgt de voorgenomen samenwerking vorm. De streefdatum is 1 januari 2019.

Royement op basis van uitspraak college van toezicht

Op voordracht van het college van toezicht heeft het bestuur een lid (persoon en bureau) uit het lidmaatschap ontzet. Tot twee maal toe heeft het college van toezicht vastgesteld dat de betrokken architect ernstig is tekortgeschoten in zijn professioneel handelen. Gezien de herhaling heeft in college van toezicht in zijn uitspraak over de tweede klacht de voordracht tot ontzetting uit het lidmaatschap opgenomen. De betrokken architect is niet tegen de uitspraak in beroep gedaan en heeft ook geen gebruik gemaakt van zijn recht om tegen het besluit van het bestuur in beroep te gaan bij de ledenraad. Daarmee is de ontzetting uit het lidmaatschap geëffectueerd.

Het is voor het eerst sinds de invoering van de gedragscode Verantwoordelijkheid, Integriteit en Professionaliteit dat een dergelijke sanctie is opgelegd.

3

Vaststellen verslag ledenraad op 15 november 2017

Het verslag van de vergadering van de ledenraad op 15 november 2017 wordt vastgesteld.

4

Herbenoeming bestuurslid

De ledenraad stemt in met de herbenoeming van Roger Tan voor een derde en statutair laatste termijn van twee jaar met ingang van 1 juli 2018.

Tan aanvaardt zijn herbenoeming met genoegen. Het lidmaatschap van de financiële commissie continueert hij niet. Uit zijn midden heeft het bestuur Arts als opvolger aangewezen. Commissielid Polkamp heeft het voorzitterschap van Tan overgenomen.

5

Voortgangsrapportage jaarplan 2018

- Ledenwerving en -binding

Prinsenbergh geeft een toelichting op de verstrekte cijfers. We beginnen het effect van de investeringsimpuls te zien. Voor het eerst is er een plus in de ontwikkeling van het ledental.

De opzeggingen zijn veelal van kleine bureaus die de beroepspraktijk beëindigen.

Bij opzeggingen door grotere bureaus wordt altijd contact gezocht om de beweegredenen te bespreken.

- Architectenselectietool

Jansen geeft een toelichting op de stand van zaken bij de ontwikkeling van de architectenselectietool. Het wordt een platform dat gebruik maakt van de Google zoekfunctie. Het platform is niet exclusief aan de BNA-website gebonden, maar kan ook elders zichtbaar zijn.

De tool hoeft niet door de bureaus zelf te worden gevoed. De gegevens worden via Google opgehaald van het Internet, bijvoorbeeld van de bureauwebsites. Het is wel mogelijk om het gegenereerde resultaat aan te passen.

In het kader van de investeringsimpuls wordt een minimumvariant uitgewerkt. Doorontwikkeling en beheer moet daarna buiten de BNA gebeuren door een commerciële partij. Voorwaarde is dat de BNA de vinger aan de pols kan blijven houden.

De Haas vraagt of de ledenraad bij de beslissing hierover wordt betrokken. Jansen antwoordt dat de beslissing aan het bestuur is.

Luisman vult aan dat het bestuur duidelijke afspraken heeft gemaakt over het budget dat beschikbaar is voor de ontwikkeling van de minimumvariant.

De Haas en Groeneveld zijn bang dat uitbesteding aan een commerciële partij betekent dat de BNA de grip kwijtraakt op de selectietool. Zal het dan niet zo gaan dat wie het meest betaalt bovenaan in de ranking komt, zoals elders het geval is?

Luisman verzekert dat het bestuur er alert op is dat alle bureaus, ongeacht de grootte, gelijke kansen hebben.

Schoorl vindt het belangrijk dat we het initiatief in eigen handen hebben om de digitale weerbaarheid van de branche te vergroten.

Desgevraagd bevestigt Jansen dat de selectietool inspeelt op de wensen van verschillende soorten opdrachtgevers.

- Digitaal communicatieplatform

Over de toegezonden notitie over de opzet en inrichting van het digitaal communicatieplatform heeft de ledenraad geen vragen.

6

Strategische beleidsdiscussie:

Duurzame ontwikkeling

Campagne Wij gaan circulair

Oldengarm verzorgt de inleiding op de discussie over duurzame ontwikkeling. Er ligt voor de bouw een belangrijke opgave in het terugdringen van het grondstofgebruik. Mede in het kader van de klimaatdoelstellingen heeft de overheid een forse taakstelling neergelegd. Architecten kunnen en moeten daaraan een bijdrage leveren.

De BNA wil de branche in beweging krijgen. Het gaat om bewustwording en informatievoorziening, maar ook om het naar buiten uitdragen van wat de architect vermag op dit vlak. De campagne “Wij gaan circulair” is de eerste stap. De ontwerpprincipes voor circulair ontwerpen zijn vastgelegd en de bureaus is gevraagd om ze te onderschrijven.

Inmiddels hebben 44 bureaus getekend. Het lijkt nog niet erg veel, maar gerekend naar het aandeel in de werkgelegenheid is het toch al 16%.

Het streven is om 60% procent te halen. De keuze is enigszins arbitrair, maar de gedachte leeft dat zoiets moet zijn om vertrouwen bij de buitenwacht te bewerkstelligen.

Oldengarm beklemtoont het externe belang van de campagne en het aantal ondertekenaars. Het gaat om het beeld naar buiten van de architectenbranche als serieuze partner in duurzame ontwikkeling.

Bakens begrijpt dat vanuit het gezichtspunt van de BNA zo veel mogelijk bureaus moeten tekenen. Hij zou als bureau liever eerst een geslaagd circulair project willen kunnen laten zien.

Ector zegt dat het erom gaat dat je de gedachte steunt, je hoeft het circulair ontwerpen nog niet onder de knie te hebben.

Nijenhuis heeft de voorkeur voor 'intentieverklaring' boven 'manifest'. Dat geeft beter aan wat we voor ogen hebben.

Het begrip circulariteit

Vroom heeft moeite met het begrip circulariteit. Het is vaag en modieus. Hebben we niet te maken met de zoveelste hype, waarbij op van alles en nog wat het etiket circulair wordt geplakt? Het heeft haast religieuze trekjes. Vroom zou het exacter willen hebben.

Ector stelt dat bescheidenheid je er niet van mag weerhouden om met circulariteit aan de slag te gaan. Er is inderdaad veel gebakken lucht en onterechte borstklopperij, maar we moeten voorkomen dat de pitchers en de pochers ermee aan de haal gaan. En als je er even over nadenkt dan ben je als zorgvuldig werkend architect al aardig op streek met zaken als duurzaamheid en verantwoord materiaalgebruik.

Schoorl beaamt dat het een complex en soms vaag begrip is. We moeten wat doen aan de problemen die eraan ten grondslag liggen. Wat precies weten we niet, dat zal de uitkomst zijn van de zoektocht. Als architecten willen we daar goed in worden op basis van eigen kennis en ervaring. Samen moeten we beter en slimmer worden. Er moet wat gebeuren.

Vanuit de ledenraad wordt de ontwikkeling geopend van een checklist voor circulair ontwerpen, bouwen, beheren en onderhouden. Dat zou het begrip circulair ook een meer vastomlijnde inhoud geven. Maar ook beperken, stelt Luisman. Op een checklist staan de dingen die je altijd al doet, het gaat er juist om nieuwe dingen te doen.

Ector zit er niet mee. Circulariteit is weliswaar een niet vastomlijnd verzamelbegrip, maar we zien dat het hard nodig is. Laten we het idee omarmen en er mee aan de slag gaan.

Hoe krijg je de opdrachtgevers zo ver, verzucht een aantal ledenraadsleden. Schoorl vindt dat een architect, zonder borstklopperij, best wat voor de troepen uit mag lopen en kan aangeven welke mogelijkheden er zijn.

Bespreking stellingen

Stelling 1

Architecten nemen nog veel te weinig verantwoordelijkheid t.o.v. opdrachtgevers en ketenpartners om het grondstoffenverbruik in de bouw terug te dringen

NEE

- We zijn onvoldoende kritisch en doen te weinig vasthoudend navraag, onder meer bij producenten.
- De focus ligt op dit moment vooral op het maken van productie en we komen nauwelijks toe aan circulariteit.
- Je kunt alleen verantwoordelijk zijn voor wat je zelf doet, niet voor het werk van anderen.
- De intentie is er wel, maar in de loop van het proces zetten toch andere besommeringen de toon.
- Ook andere partijen zijn verantwoordelijk, maar architecten zijn bij uitstek in de positie om circulariteit aan te zwengelen.
- Licht bouwen, economisch met materiaal omgaan en reductie van materiaalgebruik zijn geen thema's (meer) in de architectuur.

JA

- Het is een gezamenlijke zorg van alle partijen, de architect is niet alleen verantwoordelijk.
- Je moet realistisch blijven. Circulair bouwen is nog ingewikkeld, het kost meer en het vereist meer inspanning dan een gangbaar proces.
- De BNA heeft niet eerder zo duidelijk stelling genomen.
- Ook andere partijen hebben ambities en blijken wat te kunnen inbrengen.

Conclusie:

De meningen zijn verdeeld. Architecten moeten en kunnen hun verantwoordelijkheid nemen. Maar het is zaak realistisch te blijven, in essentie is circulariteit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle partijen.

Stelling 2

De BNA moet onderschrijving van de circulaire ontwerpprincipes als lidmaatschapsvereiste invoeren gekoppeld aan de gedragscode V(IP)

NEE

- Er staat “ontwerpprincipes”, die zijn veranderlijk en die mag je niet voorschrijven.
- Dit valt niet te handhaven.
- De BNA is daarvoor niet de juiste organisatie.
- Een verplichting holt de bewuste keuze voor circulariteit uit en die is vooralsnog erg belangrijk.
- Ik ben tegen opgelegde verplichtingen.
- Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen ethische principes en praktische oplossingen.

JA

- Je staat niet meer alleen tegenover de opdrachtgever.
- Je laat zien dat architecten ergens voor staan.
- Het is een start van een proces dat zich richt op een stip op de horizon.
- We moeten stelling nemen tegen “het verkloten van onze biotoop”.

Conclusie:

De meningen zijn verdeeld. De wens om duidelijk stelling te nemen staat niet alleen op gespannen voet met praktische overwegingen maar ook met principiële bezwaren tegen het opleggen van verplichtingen.

Stelling 3

Kleine bureaus kunnen zich net zo gemakkelijk richten op circulair ontwerpen als grote bureaus

JA

- Het is voor een klein bureau gemakkelijker. Projecten zijn vaak kleiner, minder complex en er zijn minder partijen te overtuigen.
- Er staat “richten op” en dat kan elk bureau.

NEE

- Het is voor een klein bureau lastiger om de benodigde informatie, tools en deskundigheid in huis te halen. (Al zal het voor de grotere bureaus ook niet eenvoudig zijn.)

Conclusie:

Qua intentie is er geen verschil tussen grote en kleine bureaus, maar in de praktijk zal dat er wel zijn. Kleine, maar ook grotere bureaus, zouden geholpen kunnen worden door het collectief van de BNA.

Stelling 4

Circulair ontwerpen kan niet zonder een circulaire bureauorganisatie

- Praktisch kan het wel, maar moreel niet.
- Natuurlijk kan het, maar het bevordert de geloofwaardigheid niet.
- Als het gaat om impact, kan het bijvoorbeeld beter zijn om je energie te steken in het maken van circulaire ontwerpen dan in het (nog verder) verduurzamen van je bureau-organisatie

Conclusie:

Praktisch kan het, maar het draagt niet bij aan de geloofwaardigheid. Kijk ook altijd naar het per saldo bereikte resultaat.

Stelling 5

Een waarlijk circulaire architect probeert opdrachtgevers van hun bouwplannen af te brengen (en te overtuigen van mede-verantwoordelijkheid)

- Het is een politieke stellingname. Bij circulariteit gaat het uiteindelijk om eigendom. Wie bezit de grondstoffen? Dat leidt tot een bijna anarchistisch standpunt.
- De stelling is deels ongenueanceerd en deels te vrijblijvend geformuleerd.
- Circulariteit is een van de belangen waar je mee hebt te maken, er valt in een project meer af te wegen.

Conclusie:

We moeten het altijd proberen, maar het hoeft niet te lukken.

Op de vraag van Schoorl welke onderwerpen in de discussie zijn gemist, worden onderstaande punten ingebracht:

- De ontwikkeling en het beschikbaar stellen van tools en databases.
- Het leggen van druk op de producenten om de relevante gegevens te verstrekken en gemakkelijk toegankelijk te maken.
- Kijk verder dan het gebouw alleen en beschouw het in zijn context.
- Richt je op waardevermeerdering, uiteindelijk gaat het toch om economische haalbaarheid.

7

Strategische beleidsdiscussie:

Duurzame inzetbaarheid in de architectenbranche

Prinsenbergh geeft een inleiding op de tweede strategische beleidsdiscussie in deze vergadering. Als warming up wordt een filmpje vertoond over de weg die het bureau van de BNA is ingeslagen. Het filmpje is te zien via het BNA-kanaal op YouTube. De inleiding op het thema en de instructie voor de discussie in drie groepen gaat als bijlage 3 bij dit verslag.

Plenaire rapporteren de groepen over hoe duurzame inzetbaarheid kan worden bereikt

Groep 1

Wat een bureau kan/moet doen:

- Houd de medewerkers gemotiveerd;
- Respecteer de autonomie;
- Zet de medewerkers in op hun sterke punten;
- Zorg dat de medewerkers zich binnen het bureau kunnen profileren.

Wat de BNA kan/moet doen:

- Belang van duurzame inzetbaarheid duidelijk maken;
- Prijs voor werkgever van het jaar instellen;
- Excellent werkgeverschap in de schijnwerper zetten;
- Ambassadeurs aanwijzen voor duurzame inzetbaarheid.

Groep 2

Wat het bureau kan/moet doen:

- Ben je bewust van de invloed van individuele kwaliteiten op het bureauteam;

- Ontwerp je team;
- Vul je leiderschap goed in;
- Zorg dat je medewerkers weet vast te houden, bijvoorbeeld door:
- Betrek medewerkers bij wat er speelt binnen het bureau;
- Geef ze verantwoordelijkheid;
- Maak ze (al vroeg) partner;
- Bied de cultuur en de ruimte om te leren en om fouten te mogen maken;
- Zorg voor veiligheid;
- En vooral, investeer in ontwikkeling.

Terzijde 1: duurzame inzetbaarheid is niet het probleem van of voor de oudere werknemer. Dat wordt ten onrechte wel gedacht, maar de oudere werknemer beschikt over de ervaring en kennis die juist waardevol zijn voor duurzame inzetbaarheid.

Terzijde 2: in vergelijking met andere sectoren en bij andere academische beroepen worden medewerkers in de architectenbranche slecht betaald. Het betekent dat we ervoor moeten zorgen dat de branche op andere manieren aantrekkelijk is.

Groep 3

Er is gesproken over de wijze waarop aanhechting tot stand komt en blijft. Het is niet eenvoudig om dat te bereiken. Bureaus zijn zoekende. Hoe verhoud je je tot de medewerker, hoe ontdek je de persoonlijke kwaliteiten van iemand, hoe bereik je echte, wederzijdse openheid, hoe bereik je een gezonde balans tussen privé en werk, hoe smeed je een persoonlijke band met alle medewerkers in een groot bureau, hoe vul je het leiderschap in en hoe voorkom je dat je uiteindelijk toch weer vervalt in de klassieke hr-cyclus? Een informele strandwandeling is wellicht effectiever dan een formeel beoordelingsgesprek.

Discussie

Polkamp vindt het opvallend dat men in het algemeen ervan uitgaat dat je medewerkers moet vasthouden. Hij vraagt zich af of dat wel relevant is. Er zijn ook bureaus die alleen korte dienstverbanden aangaan en mobiliteit van medewerkers juist stimuleren. Toch investeren ze in de permanente beroepsontwikkeling van hun tijdelijke medewerkers. Dat komt ten goede aan de branche en het bureau heeft weer plezier van de kennis en vaardigheden die de nieuwe instroom heeft elders opgedaan. Het vergt een andere manier van denken, maar je hoeft medewerkers niet koste wat het kost vast te houden.

Groeneveld vindt het een wel erg hip standpunt, hij vraagt zich of het in de praktijk wel zo werkt.

Vroom kan een aantal redenen noemen waarom het hachelijk is. Zo is de branche erg gevoelig voor conjuncturele schommelingen. Nog niet zo heel lang geleden waren er nauwelijks mogelijkheden voor arbeidsmobiliteit, nu kampen we alweer met een tekort aan goede krachten. Hij ziet goede mensen uit de branche verdwijnen en die komen niet meer terug.

Mout merkt op dat het investeren in permanente beroepsontwikkeling om duizenden euro's gaat dat doe je niet als je weet dat medewerkers elk ogenblik weer kunnen vertrekken. Je hebt ook iets met je bureau voor ogen, het gaat niet alleen om de persoonlijke ontwikkeling van de individuele medewerker.

Schoorl merkt op dat we in Nederland weliswaar een relatief losse omgang tussen werkgever en werknemer kennen, maar dat er ook sprake is van zwaar gestructureerde arbeidsverhoudingen. Hij ziet ook bij architectenbureaus als het erop aankomt een tamelijk ouderwets leiderschap.

Conclusie

Werkgevers hebben de steen der wijzen nog niet gevonden als het om duurzame inzetbaarheid gaat. Ieder doet het op zijn eigen manier afhankelijk van de omstandigheden en persoonlijke kwaliteiten. En waarschijnlijk is dat de geëigende weg.

Luisman constateert dat het waardevol is om met collega's over duurzame inzetbaarheid te praten. Meer dan aan procedures en protocollen is er behoefte aan uitwisseling van informatie en ervaringen. Alleen al de bundeling van verschillende opvattingen en handelwijzen zou bureaus verder kunnen helpen bij de eigen aanpak.

Sowieso is het gezond om van tijd tot tijd de gang van zaken te veranderen, dat geeft nieuwe inzichten en nieuwe energie.

8

Rondvraag en sluiting

De volgende bijeenkomst van de ledenraad is op 30 mei 2018 in het onlangs geopende Van Eesterenmuseum in Amsterdam West.

De vergaderstukken voor de ledenraad zullen voortaan worden voorzien van schutbladen ter bevordering van de overzichtelijkheid.

Luisman sluit de vergadering en dankt eenieder voor de inbreng.

Ter informatie

Bij de vergaderstukken voor deze vergadering hebben de ledenraadsleden ter informatie ontvangen:

- BNA in de media 2017
- BNA Conjunctuurpeiling 2017-2
- BNA Benchmark 2017
- Handreiking Aansprakelijkheid (BNA en NLingenieurs)
- Human Capital in de Nederlandse topsectoren
- Strategisch Leiderschap voor architecten (Rapport BNA Academie)